

ΟΒΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011

ΕΛΛΑΔΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011

1. Αριθμός σπουδαστών και γλώσσα εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, με την έναρξη του σχολικού έτους 2009 - 2010, στη δημόσια και ιδιωτική υποχρεωτική εκπαίδευση ήταν εγγεγραμμένοι 1 051 297 και 75 828 αντίστοιχα μαθητές. Γενικότερα, την 1η Ιανουαρίου 2009 ο υπολογιζόμενος πληθυσμός της χώρας ηλικίας από 0 έως 29 ετών ανερχόταν σε 3 638 200 και αποτελούσε το 32,3 % του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

Η γλώσσα που χρησιμοποιείται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι η ελληνική. Ειδικά για τα μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης λειτουργούν μειονοτικά σχολεία, στα οποία η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται στην τουρκική και παράλληλα στην ελληνική γλώσσα.

2. Διοικητική εποπτεία και βαθμός κρατικής επιχορήγησης

Το σχολικό έτος 2009 - 2010 το 93,64 % των μαθητών της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν εγγεγραμμένο σε δημόσια σχολεία. Τα ιδιωτικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αναγνωρίζονται ως ισότιμα των αντίστοιχων δημοσίων, τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ Δ.Β.Μ.Θ.) και είναι πλήρως αυτοχρηματοδοτούμενα. Δεν υπάρχουν μη κρατικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης.

Η διοίκηση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι ιεραρχικά δομημένη. Το ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ Δ.Β.Μ.Θ. σχεδιάζει και είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή της νομοθεσίας. Επίσης, διοικεί αποκεντρωμένους οργανισμούς και φορείς (όπως το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής κ.ά.) συντονίζοντας και εποπτεύοντάς τους, διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό για την εκπαίδευση, εγκρίνει τα προγράμματα σπουδών της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και διορίζει το εκπαιδευτικό προσωπικό. Στην αμέσως επόμενη βαθμίδα της διοικητικής δομής βρίσκονται οι 13 Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, που υπάγονται στον Υπουργό Παιδείας και διοικούν, ελέγχουν και εποπτεύουν τις υπόλοιπες αποκεντρωμένες υπηρεσίες συντονίζοντας ταυτόχρονα το έργο των Σχολικών Συμβούλων. Γενικότερα, διαχειρίζονται την εκπαιδευτική πολιτική και συνδέουν τις περιφερειακές υπηρεσίες με την κεντρική υπηρεσία και τους οργανισμούς και φορείς της. Οι Διευθύνσεις και τα κατά τόπους Γραφεία Εκπαίδευσης, τα οποία ανήκουν στις αντίστοιχες Περιφερειακές Διευθύνσεις, ασκούν διοίκηση, εποπτεύουν τη λειτουργία των σχολικών

μονάδων, συντονίζουν και διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων. Οι Διευθυντές των σχολικών μονάδων είναι διοικητικά και επιστημονικά-παιδαγωγικά υπεύθυνοι για το χώρο αυτό. Συντονίζουν και καθοδηγούν τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους, φροντίζοντας και για την επιμόρφωσή τους.

Οι Σύλλογοι των Διδασκόντων είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή του προγράμματος, τη φοίτηση και την πειθαρχία των μαθητών. Οι Σχολικές Επιτροπές, στις οποίες συμμετέχουν εκπρόσωποι γονέων και τοπικών φορέων, είναι υπεύθυνες της διαχείρισης του προϋπολογισμού για τη θέρμανση, το φωτισμό, καθώς και τις επισκευές ή τον εξοπλισμό του σχολείου.

Οι κατά τόπους Διευθύνσεις και Γραφεία Εκπαίδευσης έχουν τη γενική ευθύνη του ελέγχου της λειτουργίας των σχολικών μονάδων της περιοχής τους. Προβλέπεται η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των διδασκόντων της σχολικής μονάδας να υλοποιείται σε τοπικό επίπεδο. Ο Σύλλογος των Διδασκόντων συντάσσει έκθεση αυτοαξιολόγησης ενώ περιφερειακά κέντρα αποτιμούν το εκπαιδευτικό έργο των σχολείων της περιοχής τους.

Τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης χρηματοδοτούνται από το κράτος. Είναι αυτοδιοικούμενα και τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

3. Προσχολική εκπαίδευση

Από την ηλικία των 4 ετών τα παιδιά μπορούν να εγγραφούν σε δημόσια ή ιδιωτικά Νηπιαγωγεία. Η παρακολούθηση του Νηπιαγωγείου είναι προαιρετική για τα παιδιά των 4 ετών και υποχρεωτική για τα παιδιά των 5 ετών. Η παρακολούθηση στα δημόσια Νηπιαγωγεία είναι δωρεάν, ενώ στα ιδιωτικά Νηπιαγωγεία καταβάλλονται δίδακτρα. Οι μαθητές εγγράφονται σε δημόσια Νηπιαγωγεία με βάση τον τόπο κατοικίας τους.

Διοικητικά τα Νηπιαγωγεία αποτελούν μέρος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ακολουθούν πρόγραμμα σπουδών που εκπονείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ο αριθμός των μαθητών ανά νηπιαγωγό ορίζεται έως 25 νήπια. Ένα Νηπιαγωγείο λειτουργεί από την 1^η Σεπτεμβρίου έως την 21^η Ιουνίου του επόμενου έτους ενώ οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες διαρκούν από τις 11 Σεπτεμβρίου έως τις 15 Ιουνίου του επόμενου έτους. Το ωρολόγιο πρόγραμμα ξεκινά στις 8:15 π.μ. και διαρκεί έως τις 12:15 μ.μ., ενώ στα ολοήμερα νηπιαγωγεία ο χρόνος παραμονής των παιδιών είναι από τις 8:00 π.μ. έως τις 16:00 μ.μ., με δυνατότητα προσέλευσης από τις 7:00 π.μ. εφόσον συγκεντρωθεί επαρκής αριθμός (τουλάχιστον πέντε) μαθητών.

Για τις ηλικίες των 4 ετών και κάτω παρέχεται προσχολική αγωγή σε δημοτικούς και ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς, καθώς και σε βρεφονηπιακούς σταθμούς (από 6 μηνών). Η φοίτηση για τις ηλικίες αυτές είναι προαιρετική. Οι Παιδικοί Σταθμοί ανήκουν στην αρμοδιότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η εγγραφή σε δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς γίνεται με βάση τον τόπο κατοικίας και για την φοίτηση οι γονείς καταβάλλουν μικρό χρηματικό ποσό. Υπάρχει η δυνατότητα δωρεάν φοίτησης για ορισμένες κατηγορίες οικογενειών.

Το σχολικό έτος 2009 - 2010, ο αριθμός των μαθητών που φοίτησαν σε δημόσια Νηπιαγωγεία ήταν 146.250 και ο αντίστοιχος σε ιδιωτικά 11.658. Στα δημόσια Νηπιαγωγεία το 51,2 % των μαθητών ήταν αγόρια και το 36,3 % ήταν 4 ετών. Στα ιδιωτικά Νηπιαγωγεία το 47,8 % των μαθητών ήταν κορίτσια και το 21,7 % ήταν ηλικίας 4 ετών.

4. Υποχρεωτική εκπαίδευση

(i) Βαθμίδες

Νηπιαγωγείο (Προσχολική Εκπαίδευση)	5 – 6 ετών
Δημοτικό σχολείο (Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση)	6 – 12 ετών
Γυμνάσιο (α΄ κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)	12 – 15 ετών

Η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι δεκαετής και καλύπτει τις ηλικίες από 5 έως 15 ετών. Λειτουργούν επίσης Εσπερινά Γυμνάσια για μαθητές 14 ετών και άνω που εργάζονται. Το Γυμνάσιο έχει εναλλακτικές μορφές σχολείων όπως τα Εκκλησιαστικά, τα Μειονοτικά, τα Διαπολιτισμικά, τα Πειραματικά, τα Μουσικά κ.ά.

(ii) Προϋποθέσεις εισαγωγής

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση μοναδικό κριτήριο εγγραφής ενός μαθητή, που διαθέτει βεβαίωση παρακολούθησης Νηπιαγωγείου, αποτελεί ο τόπος κατοικίας του. Το ίδιο κριτήριο ισχύει και για την εγγραφή στη δευτεροβάθμια με προϋπόθεση αντίστοιχα ότι έχει αποκτήσει το Απολυτήριο του Δημοτικού Σχολείου. Η δημόσια εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι δωρεάν σε όλες τις βαθμίδες και όλα τα έξοδα επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Στην ιδιωτική εκπαίδευση καταβάλλονται δίδακτρα. Λειτουργούν επίσης τριετή Εσπερινά Γυμνάσια στα οποία εγγράφονται εργαζόμενοι μαθητές από την ηλικία των 14 ετών.

(iii) Διάρκεια σχολικής ημέρας / εβδομάδας / έτους

Το διδακτικό έτος διαρκεί 175 ημέρες για το Δημοτικό και 150 για το Γυμνάσιο. Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται την περίοδο από 11 Σεπτεμβρίου έως 15 Ιουνίου για το Δημοτικό και έως 31 Μαΐου για το Γυμνάσιο. Τα σχολεία λειτουργούν 5 ημέρες την εβδομάδα. Η διδακτική ώρα διαρκεί 40 με 50 λεπτά. Ο αριθμός ωρών διδασκαλίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, για τα 2 πρώτα χρόνια, είναι 25 ώρες την εβδομάδα και 30 για τα τέσσερα τελευταία έτη. Ο αριθμός ωρών διδασκαλίας στον α΄ κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι 35 ώρες την εβδομάδα για το τριετές Γυμνάσιο.

(iv) Αριθμός μαθητών και οργάνωση τάξης

Σύμφωνα με αποφάσεις του Υπουργού Παιδείας, ο αριθμός μαθητών ανά τάξη στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 25. Ο κύκλος σπουδών είναι διάρκειας έξι ετών και οι μαθητές εγγράφονται ανάλογα με την ηλικία τους. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ο αριθμός μαθητών ανά τμήμα θα πρέπει να είναι 25 με προσαύξηση 10 %.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ένας εκπαιδευτικός διδάσκει όλα τα μαθήματα εκτός της φυσικής αγωγής, της μουσικής και των ξένων γλωσσών, τα οποία διδάσκονται από εκπαιδευτικούς αντίστοιχης ειδικότητας. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση όλα τα μαθήματα διδάσκονται από εκπαιδευτικούς της αντίστοιχης ειδικότητας.

(v) Έλεγχος και περιεχόμενο προγραμμάτων σπουδών

Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταρτίζονται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και εγκρίνονται από το Υπουργείο Παιδείας. Ειδικότερα, εφαρμόζεται διαθεματική προσέγγιση στην υποχρεωτική εκπαίδευση με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.). Τα υποχρεωτικά μαθήματα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι θρησκευτικά, νεοελληνική γλώσσα, μαθηματικά, ιστορία, μελέτη περιβάλλοντος, γεωγραφία, φυσικά, κοινωνική και πολιτική αγωγή, αισθητική αγωγή

(μουσική κ.ά.), φυσική αγωγή και δύο ξένες γλώσσες. Στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα εντάσσεται και ο χρόνος της Ελεύθερης Ζώνης θεματικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων. Τα παραπάνω μαθήματα – εκτός της μελέτης περιβάλλοντος- είναι υποχρεωτικά και στον α΄ κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) ενώ επιπλέον προστίθενται, ως υποχρεωτικά και τα μαθήματα των αρχαίων ελληνικών, χημείας, βιολογίας, οικιακής οικονομίας, πληροφορικής, τεχνολογίας και σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού.

Οι εκπαιδευτικοί είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμορφώνονται στις τάξεις τους για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής δίνονται στην αρχή της σχολικής χρονιάς ειδικές οδηγίες στους διδάσκοντες όσον αφορά στους σκοπούς και στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις διδασκαλίας των μαθημάτων της ειδικότητάς τους. Τα βιβλία γράφονται με βάση τις προδιαγραφές του Δ.Ε.Π.Π.Σ. και η επιλογή / έγκριση των σχολικών εγχειριδίων γίνεται σε κεντρικό επίπεδο από το ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ Δ.Β.Μ.Θ. ύστερα από αξιολόγηση του υλικού και σχετική εισήγηση από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

(vi) Αξιολόγηση και πρόοδος μαθητών

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η αξιολόγηση γίνεται από τον εκπαιδευτικό της τάξης και είναι συνεχής. Η αξιολόγηση είναι περιγραφική (κάθε τρίμηνο και στο τέλος του σχολικού έτους) και στις τελευταίες τάξεις περιλαμβάνει αριθμητική και λεκτική κλίμακα.

Στο δημοτικό προϋπόθεση για την προαγωγή στην επόμενη τάξη είναι η επαρκής φοίτηση και η κατάλληλη βαθμολογία. Στην 3^η και την 4^η τάξη η μέση βαθμολογία των διαφόρων μαθημάτων δε θα πρέπει να είναι κάτω από Δ. Στην 5^η και την 6^η τάξη δε θα πρέπει να είναι μικρότερη του 4,5 με ανώτατη το 10. Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς οι μαθητές πιστοποιούνται με τίτλο προαγωγής. Σε σπάνιες περιπτώσεις όπου κρίνεται σκόπιμη η επανάληψη της τάξης, αυτό γίνεται μόνο μετά από διαδικασία εκπαιδευτικής παρέμβασης και επικοινωνίας με τους ενδιαφερομένους. Για την εισαγωγή στον α΄ κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) απαιτείται τίτλος αποφοίτησης από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Απολυτήριο Δημοτικού).

Η αξιολόγηση στο Γυμνάσιο γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους με ανατιθέμενες εργασίες, προφορικές και γραπτές εξετάσεις μέσα στην τάξη, καθώς και με γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις στο τέλος της χρονιάς. Η προαγωγή στην επόμενη τάξη βασίζεται στον βαθμό ετήσιας επίδοσης στα μαθήματα ο οποίος προκύπτει από την παραπάνω διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης. Το σημαντικότερο κριτήριο για την προαγωγή από τη μία τάξη στην άλλη είναι οι βαθμοί του μαθητή στις κατηγορίες "Α" και "Β" των μαθημάτων. Τα μαθήματα των κατηγοριών "Α" έχουν προτεραιότητα σε σχέση με αυτά της "Β" ως προς την προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη. Με την ίδια διαδικασία οι μαθητές της τελευταίας τάξης του Γυμνασίου αξιολογούνται και αποκτούν το Απολυτήριο Γυμνασίου το οποίο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εισαγωγή στον β΄ κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκειο).

5. Μη Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (β΄ κύκλος) και Μετά – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

(i) Βαθμίδες εκπαίδευσης

β΄ κύκλος Δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης: <i>Γενικό Λύκειο</i>	15 – 18 ετών
β΄ κύκλος Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης: <i>Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)</i>	15 – 18 ετών
<i>Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)</i>	16 – 18 ετών
Μετα-Δευτεροβάθμια, μη-Ανώτατη Εκπαίδευση <i>Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)</i>	18 + ετών

Το σχολικό έτος 2009 – 2010 από όλους τους μαθητές της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ημερησίων και εσπερινών σχολείων) το 28,4 % ήταν εγγεγραμμένο στα επαγγελματικά σχολεία και το 71,5 % στα γενικά σχολεία. Υπάρχουν επίσης *Εσπερινά Γενικά Λύκεια* και *Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια* τετραετούς φοίτησης. Εναλλακτικές μορφές Λυκείων είναι τα Εκκλησιαστικά, τα Μειονοτικά, τα Διαπολιτισμικά, τα Πειραματικά, τα Μουσικά, τα Καλλιτεχνικά κ.ά. Κατά το σχολικό έτος 2010 – 2011, 314 216 μαθητές ήταν εγγεγραμμένοι στα δημόσια ημερήσια και εσπερινά γενικά λύκεια, τα επαγγελματικά λύκεια και τις επαγγελματικές σχολές ενώ ο αντίστοιχος αριθμός των εγγεγραμμένων στα ιδιωτικά σχολεία ήταν 17 373.

Τα Λύκεια είναι τριετούς φοίτησης και διακρίνονται σε δύο τύπους: το *Γενικό Λύκειο* με ακαδημαϊκό προσανατολισμό και το *Επαγγελματικό Λύκειο* (ΕΠΑ.Λ.) που συνδυάζει τη γενική παιδεία με την τεχνική επαγγελματική γνώση. Το εσπερινό γενικό λύκειο απευθύνεται σε εργαζόμενους μαθητές άνω των 15 ετών. Η παρακολούθησή τους διαρκεί 4 έτη και περιλαμβάνει τις τάξεις από την Α΄ έως τη Δ΄. Τα απολυτήρια των Γενικών και των Επαγγελματικών Λυκείων είναι ισότιμα και δίνουν το δικαίωμα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση.

Οι *Σχολές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης* (ΕΠΑ.Σ.) είναι διετούς φοίτησης οργανωμένες σε τμήματα ειδικότητας – με δυνατότητα επιμήκυνσης έως ένα έτος ακόμη εφόσον περιλαμβάνεται πρόγραμμα άσκησης ή μαθητείας. Οι ΕΠΑ.Σ. μπορούν να ιδρύονται και να λειτουργούν υπό την εποπτεία και ευθύνη άλλων υπουργείων. Οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Σ. αποκτούν επαγγελματικό πτυχίο επιπέδου 3 και εντάσσονται άμεσα στην αγορά εργασίας.

Το σχολικό έτος 2010 - 2011 στα δημόσια ημερήσια και εσπερινά Γενικά Λύκεια, Επαγγελματικά Λύκεια και Επαγγελματικές Σχολές υπήρχαν 324.216 μαθητές ενώ στα αντίστοιχα ιδιωτικά 17 373.

Μία νέα πρωτοβουλία του Υπουργείου Παιδείας είναι η ίδρυση των *Τεχνολογικών Λυκείων*, με ειδικότητες βάσει των κοινωνικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας, Από τη σχολική χρονιά 2011 – 2012 εφαρμόζεται στην Α΄ τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων μεταβατικό πρόγραμμα σπουδών, ώστε να γίνει ομαλή μετάβαση από τα *Επαγγελματικά Λύκεια* και τις *Επαγγελματικές Σχολές* στο *Τεχνολογικό Λύκειο*. Οι μαθητές που θα εγγραφούν φέτος στην Α΄ τάξη των *Επαγγελματικών Λυκείων* θα συνεχίσουν και θα ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στο Τεχνολογικό Λύκειο.

Τα μετα-δευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) προσφέρουν αρχική κατάρτιση που διαρκεί 4 εξάμηνα και συμπληρωματική κατάρτιση δύο εξαμήνων για αποφοίτους Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ίδιας ειδικότητας. Οι απόφοιτοι Γυμνασίου μπορούν, επίσης, να καταρτίζονται σε ορισμένες μόνο ειδικότητες των Ι.Ε.Κ.

(ii) Κριτήρια εισαγωγής

Οι κάτοχοι Απολυτηρίου Γυμνασίου έχουν δικαίωμα εγγραφής στο Λύκειο, Γενικό ή Επαγγελματικό. Στις ΕΠΑ.Σ. μπορούν να εγγραφούν όσοι έχουν προαχθεί στη Β΄ τάξη Λυκείου. Επίσης υπάρχει δυνατότητα κινητικότητας των μαθητών μεταξύ των δύο τύπων Λυκείων στη Β΄ τάξη.

Στο Γενικό Λύκειο και στην Α΄ τάξη του Επαγγελματικού Λυκείου, οι μαθητές εγγράφονται στην πλησιέστερη σχολική μονάδα του τόπου διαμονής τους, ενώ από τη Β΄ τάξη του ΕΠΑ.Λ., καθώς και στις ΕΠΑ.Σ. επιλέγουν σχολείο με βάση τις προτιμήσεις τους σε κλάδο σπουδών.

Δυνατότητα φοίτησης στα δημόσια ή ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. ή στα Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης παρέχεται στους αποφοίτους επαγγελματικών σχολών όλων των τύπων και σε απόφοιτους Γενικού Λυκείου, καθώς σε αποφοίτους Γυμνασίου για ορισμένες ειδικότητες. Οι ενήλικες απόφοιτοι των Εσπερινών Γυμνασίων ή των Σχολείων Δεύτερη Ευκαιρίας έχουν, επίσης, τη δυνατότητα να εγγραφούν στα Ι.Ε.Κ. ή στα Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης για ορισμένες ειδικότητες. Η δημόσια μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθ' όλη τη διάρκειά της παρέχεται δωρεάν.

(iii) Εποπτεία και περιεχόμενο προγραμμάτων σπουδών

Η κατάρτιση προγραμμάτων σπουδών για τον β΄ κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι αρμοδιότητα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Το πρόγραμμα σπουδών του Γενικού Λυκείου περιλαμβάνει καταρχήν μαθήματα γενικής παιδείας, όπως: αρχαία και νέα ελληνική γλώσσα και γραμματεία, ιστορία, θρησκευτικά, μαθηματικά, φυσικό-χημεία, βιολογία, πρώτη ξένη γλώσσα και φυσική αγωγή, καθώς και μαθήματα επιλογής και τα μαθήματα κατευθύνσεων. Το πρόγραμμα διδασκαλίας του ΕΠΑ.Λ. περιλαμβάνει μαθήματα γενικής παιδείας, τεχνικά-επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις. Τα ειδικά και επαγγελματικά μαθήματα ποικίλλουν ανάλογα με την κατεύθυνση σπουδών ή τον επαγγελματικό τομέα/ειδικότητα.

Το πρόγραμμα διδασκαλίας των ΕΠΑ.Σ. περιλαμβάνει μαθήματα επαγγελματικής – τεχνικής εκπαίδευσης και εργαστηριακές ασκήσεις. Στην επαγγελματική εκπαίδευση γενικότερα ο μέγιστος αριθμός μαθητών σε κάθε τμήμα ορίζεται στους 25 με προσαύξηση 10 %.

Τα προγράμματα σπουδών των ΙΕΚ περιλαμβάνουν θεωρητικά, πρακτικά και μεικτά μαθήματα, ενώ δίνεται έμφαση σε νέες μεθόδους και δεξιότητες που διευρύνουν τις επαγγελματικές επιλογές των ενήλικων εκπαιδευομένων. Ο καθορισμός των προσφερόμενων ειδικοτήτων γίνεται με τη συνεργασία των κοινωνικών και επαγγελματικών εταίρων και βασίζεται στις γνωμοδοτήσεις της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης (στην εποπτεία της οποίας έχουν περιέλθει τα Ι.Ε.Κ.), που λαμβάνουν υπόψη τους τις τοπικές τάσεις της αγοράς εργασίας.

(iv) Αξιολόγηση και πρόοδος μαθητών

Στο Γενικό Λύκειο οι μαθητές αξιολογούνται με βάση τις επιδόσεις και τη συμμετοχή τους στην καθημερινή μαθησιακή διαδικασία, καθώς και με βάση την επίδοσή τους στις γραπτές εξετάσεις στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Όσον αφορά την προαγωγή και την απόκτηση Απολυτηρίου τίτλου, απαιτείται μέσος όρος βαθμολογίας μεγαλύτερος του 9.5 (σε κλίμακα βαθμολογίας 0-20)¹.

Εκτός του Απολυτηρίου Λυκείου, απαραίτητη για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η «Βεβαίωση» που περιλαμβάνει βαθμολογικά δεδομένα σε έξι πανελλαδικά εξεταζόμενα μαθήματα γενικής παιδείας και κατεύθυνσης. Στη «Βεβαίωση» λαμβάνεται υπόψη η «προφορική» βαθμολογία της τελευταίας τάξης του Λυκείου (δηλ. αξιολόγηση σε επίπεδο σχολικής μονάδας) και η βαθμολογία των μαθημάτων που εξετάζονται γραπτώς σε εθνικό επίπεδο (κοινά θέματα για όλα τα λύκεια).

Στα ΕΠΑ.Λ. η προαγωγή και απόκτηση Απολυτηρίου ακολουθεί την ίδια φιλοσοφία με αυτή των Γενικών Λυκείων. Οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ. αποκτούν επίσης επαγγελματικό πτυχίο επιπέδου 3 με βάση εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο και μπορούν να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Στις ΕΠΑ.Σ. οι προαγωγικές και πτυχιακές εξετάσεις διεξάγονται εντός της σχολικής μονάδας και στους απόφοιτους χορηγείται επαγγελματικό πτυχίο επιπέδου 3 που τους παρέχει τη δυνατότητα να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος και να εγγραφούν στα Ι.Ε.Κ.

Οι εκπαιδευόμενοι στα Ι.Ε.Κ. (μετα-δευτεροβάθμια, μη-ανώτατη εκπαίδευση) αξιολογούνται κατά τη διάρκεια των σπουδών και μετά το τέλος της κατάρτισής τους. Για την προαγωγή και την απόκτηση

¹) Εάν δεν επιτύχουν αυτήν τη βαθμολογία, οι απόφοιτοι του Γενικού Λυκείου δε γίνονται δεκτοί στην επόμενη τάξη ή δεν αποφοιτούν. Σε αυτήν την περίπτωση για τις τάξεις Α΄ και Β΄ οι μαθητές συμμετέχουν σε νέες γραπτές εξετάσεις το Σεπτέμβριο σε όλα τα μαθήματα για τα οποία δεν είχαν την απαιτούμενη βαθμολογία. Εάν αποτύχουν εκ νέου τότε επαναλαμβάνουν την τάξη. Οι μαθητές της Γ΄ τάξης είτε επαναλαμβάνουν την τάξη είτε συμμετέχουν σε νέες γραπτές απολυτήριες εξετάσεις σε όλα τα μαθήματα τον επόμενο Ιούνιο διατηρώντας τη βαθμολογία των τετραμήνων. Η επαρκής παρακολούθηση είναι, επίσης, προαπαιτούμενο για την προαγωγή ή την αποφοίτηση. Ελαφρά διαφοροποιημένη είναι η διαδικασία στο Επαγγελματικό Λύκειο, κυρίως σε σχέση με την κατηγοριοποίηση των μαθημάτων.

απολυτήριου τίτλου, τη Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΒΕΚ), απαιτείται μέσος όρος βαθμολογίας 10-20 (σε κλίμακα 0-20) ενώ η αξιολόγηση γίνεται από τους διδάσκοντες του κάθε μαθήματος. Μετά την απόκτηση της ΒΕΚ, οι απόφοιτοι των ΙΕΚ προσέρχονται σε εξετάσεις που διενεργούνται από ειδικές κεντρικές και περιφερειακές επιτροπές για την απόκτηση του Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μετα-δευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης.

6. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

(i) Δομή και Λειτουργία

Από το 2001 (νόμος 2916/2001) προβλέπεται ότι η ανώτατη εκπαίδευση περιλαμβάνει δύο παράλληλους τομείς:

- α) τον πανεπιστημιακό (Πανεπιστήμια/Α.Ε.Ι., Πολυτεχνείο, Σχολή Καλών Τεχνών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο) και
- β) τον τεχνολογικό (Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα/Τ.Ε.Ι. και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης/Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.).

Με το νόμο 3549/2007 ρυθμίστηκαν θέματα λειτουργίας της ανώτατης εκπαίδευσης προς την κατεύθυνση της διευρυμένης συμμετοχής, μεγαλύτερης διαφάνειας, λογοδοσίας και ενίσχυσης της αυτοδιοίκησης των ιδρυμάτων.

Με την ίδρυση του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδας (ΔΙ.ΠΑ.Ε.) επιδιώχθηκε η διευκόλυνση της κινητικότητας των σπουδαστών και η αύξηση του αριθμού των θέσεων στα πανεπιστήμια, ιδίως για αλλοδαπούς που ενδιαφέρονται να σπουδάσουν στην Ελλάδα. Το ΔΙ.ΠΑ.Ε. θα παρέχει και τη δυνατότητα εκπαίδευσης από απόσταση.

Λειτουργούν επίσης κρατικά ιδρύματα ανώτερης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπό την εποπτεία άλλων υπουργείων, τα οποία προσφέρουν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης διάρκειας από δύο έως τρία έτη.

Από τον Αύγουστο του 2011, ύστερα από δημόσια διαβούλευση, ισχύει νέος νόμος που ρυθμίζει θέματα αναφορικά με τρεις άξονες:

- Νέα ταυτότητα, με νέα ηγεσία και ενίσχυση της αυτοδιοίκησης των ιδρυμάτων. Νέα σχέση εμπιστοσύνης με την πολιτεία και την κοινωνία, με λογοδοσία και ευθύνη.
- Πτυχία με αντίκρισμα: νέα οργάνωση της μάθησης και των προγραμμάτων σπουδών, που διευκολύνει την κινητικότητα και ενισχύει τη διεπιστημονικότητα.
- Ενίσχυση του διεθνούς χαρακτήρα και της διεθνούς παρουσίας των ιδρυμάτων, σε άμεση σύνδεση με το νέο πρότυπο ανάπτυξης της χώρας: ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική για τη διεθνοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης.

(ii) Εισαγωγή

Δικαίωμα εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση έχουν όλοι οι απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού και Επαγγελματικού).

Το σύστημα εισαγωγής στα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης βασίζεται στις προγραμματισμένες διαθέσιμες θέσεις (*numerus clausus*), στις προτιμήσεις σχολών/τμημάτων από τους υποψηφίους και στον Γενικό Βαθμό Πρόσβασής τους (βλέπε 5 (iv)). Για ορισμένες σχολές απαιτείται εξέταση σε ειδικά μαθήματα (π.χ. σχέδιο για την Αρχιτεκτονική) ή πρακτικές δοκιμασίες.

(iii) Τίτλοι σπουδών

Η ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών των σχολών των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης οδηγεί στην απόκτηση αντίστοιχου Πτυχίου, το οποίο οδηγεί στην αγορά εργασίας, και δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης σε σπουδές του μεταπτυχιακού κύκλου: δηλαδή σε σπουδές του δεύτερου κύκλου που οδηγούν στο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ισότιμο με πτυχίο *Master*) και του τρίτου κύκλου που οδηγούν στο Διδακτορικό Δίπλωμα. Το Πτυχίο είναι τίτλος που απονέμεται με την ολοκλήρωση σπουδών του πρώτου κύκλου, οι οποίες διαρκούν από τέσσερα έως έξι έτη ανάλογα με το αντικείμενο.

7. Ειδικές ανάγκες

Με το ν. 3699/2008 θεσπίσθηκε για πρώτη φορά ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.), ως αναπόσπαστο μέρος της δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης και προάχθηκε η υποστήριξη του στόχου της συνεκπαίδευσης.

Στους μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρέχεται εκπαίδευση σε γενικά σχολεία ή σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.) από την προσχολική ηλικία έως την ηλικία των 23 ετών. Για τη διάγνωση και αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών αρμόδια είναι κυρίως τα διεπιστημονικά Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (Κ.Ε.Δ.Δ.Υ.), τα οποία εισηγούνται για το καταλληλότερο πρόγραμμα εκπαιδευτικής τους ένταξης, σχεδιάζουν το ατομικό Ειδικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και συνεργάζονται στενά με τους εκπαιδευτικούς Ε.Α.Ε. Τα στελέχη των Κ.Ε.Δ.Δ.Υ. παρέχουν επίσης εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των σχολικών μονάδων.

Ανάλογα με το είδος και το βαθμό των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορούν να φοιτούν κυρίως: α) στα γενικά σχολεία, στη συνήθη σχολική τάξη με παράλληλη υποστήριξη από εξειδικευμένο προσωπικό ή σε ειδικά Τμήματα Ένταξης, και β) στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης που λειτουργούν είτε αυτοτελώς είτε ως παραρτήματα σχολείων σε άλλα ιδρύματα. Οι αυτοτελείς μονάδες ειδικής αγωγής καλύπτουν την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβανομένης του νηπιαγωγείου και της τεχνικής – επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ Δ.Β.Μ.Θ., το σχολικό έτος 2010 - 2011 σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων υπήρχαν 7.656 (23,3 %) μαθητές, σε Τμήματα Ένταξης 24.105 (73,4 %) ενώ με συνεκπαίδευση σε γενική τάξη υπήρχαν 1100 (3,3 %) μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

8. Εκπαιδευτικό προσωπικό

Οι εκπαιδευτικοί της προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι απόφοιτοι τετραετούς κύκλου σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης και είναι κυρίως πτυχιούχοι των Παιδαγωγικών Σχολών. Οι καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαθέτουν πτυχίο σχολής ανώτατης εκπαίδευσης τετραετούς φοίτησης αντίστοιχης ειδικότητας με το μάθημα που διδάσκουν.

Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων της δημόσιας εκπαίδευσης είναι δημόσιοι υπάλληλοι.

Η πληροφόρηση προέρχεται από την "Ελληνική Μονάδα Ευρυδίκη"

Για λεπτομερείς πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης μπορείτε να συμβουλευτείτε την EURYPEDIA, η οποία δίνει περιγραφές των εκπαιδευτικών συστημάτων και των πολιτικών στις χώρες-μέλη του "δικτύου Ευρυδίκη"
<http://eacea.ec.europa.eu/education/euryperia>